

Aan de Voorzitter van de
Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof
Den Haag

Directie Azië en Oceanië
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland }

Contactpersoon

D.C. van den Nieuwenhof
T 070-348 4228

Onze referentie

DAO-49/11

Uw referentie
2011Z02785
2011Z02819
2011Z02772

Datum 8 maart 2011

Betreft Beantwoording van de vragen aan de minister van Buitenlandse Zaken van de leden Voordewind (ChristenUnie) en Van der Staaij (SGP) over toenemende aanvallen op christenen in Indonesië, van de leden Ormel (CDA), Voordewind (Christenunie) en Van der Staaij (SGP) over gewelddadige radicale moslims in Indonesië en van de leden Wilders en Kortenoeven (PVV) over de Islamitische jihad tegen christenen in Indonesië.

Geachte Voorzitter,

Graag bied ik u hierbij de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden Voordewind (ChristenUnie) en Van der Staaij (SGP) aan de minister van Buitenlandse Zaken over toenemende aanvallen op christenen in Indonesië, van de leden Ormel (CDA), Voordewind (Christenunie) en Van der Staaij (SGP) over gewelddadige radicale moslims in Indonesië en van de leden Wilders en Kortenoeven (PVV) over de Islamitische jihad tegen christenen in Indonesië.

Deze drie series kamervragen betreffen dezelfde thematiek in Indonesië en werden ingezonden op 11 februari 2011 met kenmerk 2011Z02785, 2011Z02819 en 2011Z02772.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Dr. U. Rosenthal

Vragen van de leden Voordewind (ChristenUnie) en van der Staaij (SGP) aan de minister van Buitenlandse Zaken over de toenemende aanvallen op christenen in Indonesië (ingezonden 11 februari 2011 met als kenmerk 2011Z02785)

Directie Azië en Oceanië

DAO-49/11

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel 'Kerken in Indonesië aangevallen'?

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de analyse dat het tegen internationale mensenrechtenverdragen indruist dat Antonius Bawengan wegens godslastering/belediging van de islam voor vijf jaar wordt veroordeeld? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid bij de Indonesische autoriteiten aan te dringen op de directe vrijlating van deze man?

Antwoord op vraag 2

Dhr. Bawengan is veroordeeld op basis artikel 155a en 156 van het wetboek van strafrecht. Artikel 156 is gelieerd aan de oorspronkelijk uit 1965 stammende anti-blasfemiewet, welke in 2010 nog door het Indonesische Constitutionele Hof werd bekrachtigd. De wet heeft tot doel om heiligschennis en belediging van de zes officieel toegestane religies in Indonesië (islam, katholicisme, protestantisme, hindoeïsme, boeddhisme en het confucianisme) tegen te gaan. Vijf jaar is volgens artikel 156 van het Indonesische Wetboek voor Strafrecht de maximale straf hiervoor. Deze wetgeving staat op onderdelen op gespannen voet met de artikelen 7, 10 en 18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, welke door Indonesië is ondertekend. Ik zal erop aandringen dat deze kwestie aan de orde wordt gesteld tijdens de in maart 2011 geplande EU-Indonesië mensenrechten-dialoog.

Vraag 3

Bent u tevens bereid aan te dringen op een snelle berechting van degenen die verantwoordelijk zijn voor de aanvallen op de St. Petrus en Paulus kerk, de Bethelkerk, een niet nader genoemde pinkstergemeente, een niet nader genoemde protestantse gemeente, een christelijk weeshuis en een kliniek?

Antwoord op vraag 3

De Indonesische overheid heeft de door u genoemde beschadiging van kerken en gebouwen veroordeeld en de politie opgedragen om de daders te vervolgen. Ook wordt bekeken in hoeverre groepen aangepakt kunnen worden die zich schuldig maken aan intimidatie en geweld tegen religieuze minderheden. Ik vind dit een belangrijk signaal. Mijn ministerie zal de verdere ontwikkelingen op de voet volgen.

Vraag 4

Deelt u de analyse van het Setara Instituut voor Democratie en Vrede dat aanvallen op christenen sterk toenemen en dat de politie niet ingrijpt of soms zelfs actief deelneemt aan dergelijke aanvallen? Onderschrijft u de conclusie dat de Indonesische autoriteiten momenteel niet aan hun nationale en internationale verplichtingen voldoen aangaande de bescherming van hun religieuze minderheden? Zo ja, bent u bereid om zowel in bilateraal als in EU-verband er bij Indonesië op aan te dringen aan deze verplichtingen te voldoen?

Antwoord op vraag 4

Indonesië is een seculiere staat, waar de verhouding tussen de verschillende religieuze groepen in de samenleving over het algemeen wordt gekenmerkt door onderlinge verdraagzaamheid. Er is geen sprake van systematische terreur tegen religieuze minderheden. Wel vindt er de afgelopen jaren een toenemend aantal incidenten plaats, met name in twee van de 33 provincies (te weten West-Java en Oost-Java), gericht tegen sommige christelijke kerkgemeenschappen, de Ahmadiyah, en van tijd tot tijd ook tussen soennieten en shiëten. Waar christelijke groepen betrokken zijn, gaat het vaak om gevallen waarbij lokale overheden, mede onder druk van islamitische groeperingen, geen bouwvergunningen verstrekken voor nieuwe kerken. Een enkele maal is overgegaan tot het sluiten van kerkgebouwen. Deze problematiek lijkt mede het gevolg te zijn van een in 2006 uitgevaardigd interministerieel decreet, dat voorschrijft dat de bouw van gebedshuizen voldoende ondersteund moet worden door de omwonenden. In sommige gevallen is sprake van intimidatie of verstoring van religieuze bijeenkomsten door radicale groeperingen. Het is aan de Indonesische autoriteiten om hier tegen op te treden en de vrijheid van religie te waarborgen. In de praktijk blijken met name de lokale autoriteiten en politie dit niet altijd voldoende te doen. De Indonesische regering heeft in toenemende mate oog voor deze problematiek.

Ik vind het belangrijk om, zoals al regelmatig gebeurt, met de Indonesische autoriteiten in gesprek te blijven over de positie van religieuze minderheden. Ook tijdens de tweede EU-Indonesië mensenrechtendialoog, die wordt gehouden op 9 maart in Brussel, zal deze materie aan de orde worden gesteld.

1) Nederlands Dagblad, 'Radicale moslims steken drie Indonesische kerken in brand', 9 februari 2011

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Kortenoeven en Wilders, ingezonden 11 februari 2011 (vraagnummer 2011Z02772)

Vragen van de leden Ormel (CDA), Voordewind (ChristenUnie) en Van der Staaij (SGP) aan de minister van Buitenlandse Zaken over gewelddadige radicale moslims in Indonesië. (Ingezonden 11 februari 2011, kenmerk 2011Z02819)

Directie Azië en Oceanië

DAO-49/11

Vraag 1

Bent u bekend met het feit dat radicale moslims in Indonesië steeds gewelddadiger optreden ten aanzien van andersdenkenden?

Vraag 2

Deelt u de mening dat deze geweldsincidenten aantonen dat de godsdienstvrijheid voor christenen en andere religieuze minderheden in Indonesië steeds verder onder druk komt te staan?

Vraag 3

Klopt het dat het aantal geweldsincidenten in 2010 sterk is gestegen en dat de meeste van deze incidenten onbestraft blijven? Zo ja, hoe beoordeelt u de houding van de Indonesische overheid ten aanzien van godsdienstige minderheden?

Antwoord op vraag 1, 2 en 3

Indonesië is een seculiere staat, waar de verhouding tussen de verschillende religieuze groepen in de samenleving over het algemeen wordt gekenmerkt door onderlinge verdraagzaamheid. Dit neemt niet weg dat er sprake is van een toenemend aantal incidenten, met name in twee van de 33 provincies (te weten West-Java en Oost-Java), gericht tegen sommige christelijke kerkgemeenschappen, de Ahmadiyah, en van tijd tot tijd ook tussen soennieten en shiëten. Waar christelijke groepen betrokken zijn, gaat het vaak om gevallen waarbij lokale overheden, mede onder druk van islamitische groeperingen, geen bouwvergunningen verstrekken voor nieuwe kerken. Een enkele maal is overgegaan tot het sluiten van kerkgebouwen. Deze problematiek lijkt mede het gevolg te zijn van een in 2006 uitgevaardigd interministerieel decreet, dat voorschrijft dat de bouw van gebedshuizen voldoende ondersteund moet worden door de omwonenden. In sommige gevallen is sprake van intimidatie of verstoring van religieuze bijeenkomsten door radicale groeperingen. Het is aan de Indonesische autoriteiten om hier tegen op te treden en de vrijheid van religie te waarborgen. In de praktijk blijken met name de lokale autoriteiten en politie dit niet altijd in voldoende mate te doen. Vervolging en bestraffing van daders vindt nog nauwelijks plaats. De Indonesische regering heeft in toenemende mate oog voor deze problematiek. Het Indonesische parlement heeft aangegeven dit jaar prioriteit te geven aan het ontwerpen en aannemen van een wet ter bevordering van de tolerantie.

Vraag 4

Bent u bereid uw bezorgdheid over deze geweldsincidenten uit te spreken bij de Indonesische autoriteiten en hen op te roepen mensen te berechten die de vrijheid van godsdienst niet respecteren?

Vraag 5

Bent u bereid deze gewelddadigheden op korte termijn in EU-verband te bespreken met als doel te komen tot een gezamenlijke oproep aan de Indonesische autoriteiten om zich actiever in te zetten voor de bescherming van de vrijheid van godsdienst? 1)

Antwoord op vraag 4 en 5

De Indonesische overheid heeft de recente incidenten veroordeeld en aangegeven dat opsporing en vervolging van de daders prioriteit heeft. Ik vind dit een belangrijk signaal. Mijn ministerie en de ambassade in Jakarta blijven verdere ontwikkelingen op de voet volgen. Daarbij wordt door de ambassade, ook in EU-verband, nauw contact onderhouden met de relevante Indonesische autoriteiten, vertegenwoordigers van de verschillende religieuze groeperingen en met mensenrechtenorganisaties. Ook tijdens de tweede EU-Indonesië mensenrechtendialoog, die wordt gehouden op 9 maart in Brussel, zal de positie van religieuze minderheden aan de orde worden gesteld.

DAO-49/11

1) Trouw, Moslimbende Indonesië doodt Ahmadiya-aanhangers, 9 februari 2011

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Kortenoeven en Wilders (beiden PVV), ingezonden 11 februari 2011 (vraagnummer 2011Z02772) en van de leden Voordewind (ChristenUnie) en Van der Staaij (SGP), ingezonden 11 februari 2011 (vraagnummer 2011Z02785)

Vragen van de leden Kortenoeven en Wilders (beiden PVV) aan de minister van Buitenlandse Zaken over de islamitische jihad tegen christenen in Indonesië. (Ingezonden 11 februari 2011, kenmerk 2011Z02772)

Directie Azië en Oceanië

DAO-49/11

Vraag 1

Kent u het bericht 'Woedende moslims Indonesië vallen kerken aan'? 1)

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u dit bericht in het licht van de wereldwijd oploeiende islamitische jihad tegen christenen?

Vraag 3

Bent u bekend met het systematische karakter van de door Indonesische moslims gepleegde terreur tegen Indonesische christenen? Zo ja, wat heeft u tot nu toe ondernomen en wat gaat u ondernemen om de rechtspositie en de veiligheid van de christelijke minderheid in Indonesië te bevorderen?

Vraag 4

Deelt u de mening dat Indonesische christenen feitelijk vogelvrij zijn en aan willekeur overgeleverd, omdat de Indonesische autoriteiten

- hen onvoldoende bescherming bieden;
- moslims gelegenheid bieden het leven en de belangen van christenen te schaden;
- moslims immuniteit verlenen die (dreigen) het leven en de belangen van christenen (te) schaden?

Antwoord op vraag 2, 3 en 4

Indonesië is een seculiere staat, waar de verhouding tussen de verschillende religieuze groepen in de samenleving over het algemeen wordt gekenmerkt door onderlinge verdraagzaamheid. Er is geen sprake van systematische terreur tegen religieuze minderheden. Evenmin zijn christenen vogelvrij of overgeleverd aan willekeur. Dit neemt niet weg dat er sprake is van een toenemend aantal incidenten, met name in twee van de 33 provincies (te weten West-Java en Oost-Java), gericht tegen sommige christelijke kerkgemeenschappen, de Ahmadiyah, en van tijd tot tijd ook tussen soennieten en shiïeten. Waar christelijke groepen betrokken zijn, gaat het vaak om gevallen waarbij lokale overheden, mede onder druk van islamitische groeperingen, geen bouwvergunningen verstrekken voor nieuwe kerken. Een enkele maal is overgegaan tot het sluiten van kerkgebouwen. Deze problematiek lijkt mede het gevolg te zijn van een in 2006 uitgevaardigd interministerieel decreet, dat voorschrijft dat de bouw van gebedshuizen voldoende ondersteund moet worden door de omwonenden. In sommige gevallen is sprake van intimidatie of verstoring van religieuze bijeenkomsten door radicale groeperingen. Het is aan de Indonesische autoriteiten om hier tegen op te treden en de vrijheid van religie te waarborgen. In de praktijk blijken met name de lokale autoriteiten en politie dit niet altijd in voldoende mate te doen. De Indonesische regering heeft in toenemende mate oog voor deze problematiek. Het Indonesische parlement heeft aangegeven dit jaar prioriteit te geven aan het ontwerpen en aannemen van een wet ter bevordering van de tolerantie.

Ik vind het belangrijk om, zoals al regelmatig gebeurt, met de Indonesische autoriteiten in gesprek te blijven over de positie van religieuze minderheden. Ook tijdens de tweede EU-Indonesië mensenrechtendialoog, die wordt gehouden op 9 maart in Brussel, zal deze kwestie met de Indonesische autoriteiten worden besproken.

Directie Azië en Oceanië

DAO-49/11

1) De Telegraaf, Woedende moslims Indonesië vallen kerken aan', 9 februari 2011